

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROŠKI SLOVENEK**“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrtletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Nemci o narodnem odpadništvu.

Kljub velikim sencam okoli našega položaja za more dober opazovalec narodnostnih prilik med koroškimi Slovenci beležiti razveseljivo dejstvo. Spričo krčevitim naporom mnogih radikalnežev in radikalnih organizacij se vendar vrši v naših vaseh dosleden razvoj, ki vodi h treznejši in lepši sodbi o vrednosti narodne zvestobe in s tem h pomirjenju. Bolj redki so postali zakrknjenci med slovenskim ljudstvom, ki bi hoteli sebi in svetu lagati, da so kljub slovenski svoji materni besedi in slovenskemu življenjskemu obiležju Nemci. Ti redki poedinci so seve zato tem radikalnejši in glasnejši. V oporo so jim iz nemškega tabora poedinci in organizacije, ki hočejo potvoriti svoječasno glasovanje med Avstrijo in Jugoslavijo v glasovanje med Nemci in Slovenci in nekdanjo strankarsko-politično pripadnost med koroškimi Slovenci v narodnostno opredeljenost. Potek letošnjega desetega oktobra je v marsičem dokaz hotene ali nehotene kratkovidnosti med Nemci. Ti prezrejo naravni razvoj južne Koroške, razvoj, ki vodi zavedne in nezavedne Slovence nujno in dosledno nazaj v eno narodno družino.

Če voditelji manjšine in njeno glasilo vedno spet opozarjajo na to, kar se med Slovenci od Brda do Pliberka vrši in je zdravo ter hvalevredno, se jim očita, da snujejo nov slovenski naskok na nemštvo. Očitajoči krogi pri tem prezrejo, da se tudi že med Nemci pojavljajo možje, ki iz boljšega razumevanja sodobnih prilik ostro obsojajo gojitev narodnega odpadništva kot nemoralno in nizkotno.

„Ostanite zvesti svojemu slovenskemu narodu, renegati še nikdar niso koristili nobeni državi.“ tako se je glasila načelna izjava kanclerja dr. Schuschnigga o bodoči avstrijski manjšinski politiki. Da v deželi še ni prišlo do tovrstnega krščanskega naziranja, se zbog njenih prilik niti najmanj ne čudimo. Nam je nadalje v zadoščanje možata beseda burgenlandskega dež. glavarja inž. Sylvestra, ki je pred letom pozval vse Hrvate brez izjeme, naj gojijo z ljubeznijo svojo materno besedo in ostanejo zvesti svojemu narodu, ker bodo le tako zamogli gojiti iskreno zvestobo avstrijski domovini. Morda se kedaj tudi kak koroški dež. glavar ojuanači do take možatosti!

Iz najnovejšega časa beležimo še dve jedrnat nemški izjavi proti raznarodovanju in gojitvi narodnega odpadništva.

Koroški rojak dr. Veiter pravi v svoji knjigi, katere vsebino navajamo na drugi strani v izvlečku, tako: „Nujna je zahteva, naj je narodna politika države usmerjena tako, da izključuje postanek vmesnih ljudi med dvema narodoma ali da vsaj postanka ne pospešuje. Vsaki narodni skupini mora država nuditi potrebna sredstva in ustanove, da ohranijo svojo narodnost. Zvestoba naroda mora postati načelo tudi v področju države. Kajti vmesni ljudje, četudi so često nujen pojav, so npravnstveno dvomljive vrednosti, morda do gotove mere iznaidljivi, a duševno nikdar nikak merodajni činiteli. Na tem nič ne izpremeni, če pride kdo iz enega naroda in hoče v drugega ter se zato za drugega prav glasno ogreva. To je tudi boj na Koroškem in bilo bi samo želeli, da bi bil njegov obseg čim manjši. Proti Slovincem seve, ki svobodno silijo v nemški svet, ni s tem nič povedanega. Vendar naj ne bo med Nemci in Slovenci nobene vmesne stopnje, katera je običajno posledica hotenega raznarodovanja.“

Danski Nemeck Schmidt-Wodder je na letošnjem manjšinskem kongresu še precizneje izpovedal svoje mnenje o raznarodovanju: „Ni ga naroda na svetu, ki ne bi mogel pokazati na tisoče vzgledov, kako premaga narodna zvestoba sleherno izkušnjava. Na drugi strani pa moramo priznati, da je marsikdo izkušnjava, ki ga mičejo v drug

narod, že podlegel. Ostavek o teh, ki so izkušnjava podlegli, je kaj žalosten. Najprej za dotične ljudi same, pa tudi z ozirom na splošne posledice. Kajti posledice raznarodovanja so porazne. Iz vrst raznarodovancev se pojavijo največji hujskači in nacionalni šovinisti, ljudje, ki hočejo svoje izdajstvo zakriti s tem, da strastno kličejo k borbi proti onim, katere so sami zapustili. Ostali pa, ki so bili preslabi za to, da bi ohranili zvestobo svojemu narodu, in prepošteni, da bi svoj narod proklinjali, zapadejo sami od sebe neki duhovni in duševni brezbriznosti in malomarnosti. S tem postanejo za več ko en rod manjvredni za narod in državo. To izvira iz dejstva, ker hočejo hkrati spremeniti svojo govorico, ki sega v največje globine človeške duše. Ta sprememba nekatere izmed njih docela notranje uniči in ubije, da ostanejo neozdravljivi duševni kreteni. Sam sem doživel že nešteto slučajev, ki so zame največji dokaz za to, da nikdo ne more nekaznovan menjati svojega naroda in svoje narodnosti, razun če se vse to godi naravnim potom v stoletjih. Na Danskem, kjer živita dva naroda, so svoječasno poizkušali Danci raznarodovati nemško ljudstvo. Posledica je bila, da je bila med Nemci duševno

uničena cela generacija in naslednji rod je bil spet vse prej nego danski. Obratno so poizkušali Nemci z Danci in sicer z docela istim neuspehom. Mi Nemci z Danskega zato kar najodličneje svarimo pred zavestnim raznarodovanjem v svetu. Zgodovina narodnostnih bojov tudi uči, da so posledica tovrstnih poizkusov trpki, nadvse sovražni in strastni boji, ob katerih obnemorejo celi rodovi in se le premnogi v njih docela duševno uničijo. Svet mora že vendar enkrat spoznati, da so narodne meje bolj svete in nedotakljive nego državne meje. Svet mora že vendar enkrat uvideti, da zamore priti do mirnega sožitja med narodi, ki so si sosedi, le tedaj, če se narodi medsebojno spoštujejo. Tudi manjšine imajo svojo domovino in ta jim ni nič manj ljuba, kot je domovina draga drugim narodom. V mnogih slučajih meji ta domovina narodnih manjšin na druge države, tem večja mora biti torej skrb odgovornih mož v državi in deželah, da vladata v tej domovini red in pravica.“

Nimamo ničesar dostaviti razun naše želje, da bi se to plemenito in kulturno gledanje narodnostnega vprašanja čimprej uveljavilo tudi med koroškimi Nemci.

Oborožene formacije so razpuščene.

Letošnji 10. oktober je prinesel naši državi prijetno presenečenje: ministrski svet je ta dan na svoji seji sklenil razpust vseh še obstoječih oboroženih formacij. Odslej je frontna milica edina izvenvojaška formacija, v njo lahko vstopijo vsi za orožje sposobni člani razpuščenih organizacij. Frontna milica bo delovala v vseh pogledih izključno v zvezi z zvezno vojsko ter je podrejena ministru za državno obrambo.

Povod za ta važni vladni sklep so bili dogodki v Heimwehru. V njem so se namreč pojavile ostre razprtije med pristaši kneza Štarhemberga in onimi majorja Fey-a. Štarhemberg je Fey-a vsled njegove nepokornosti izključil iz svojih vrst, česar pa Fey ni hotel vzeti na znanje, marveč je začel akcijo, da prevzame sam vodstvo Heimwehra. Spor je dobival v zadnjem času jako ostre oblike. Vlada je nato Heimwehr razpustila. Formalno so pred njenim sklepom odstopili ministri Pernter, Baar-Baarenfels in Draxler, nakar jih je zvezni prezident na kanclerjev predlog spet potrdil.

Španija.

Obroč okoli Madrida se sklepa. Nacionalistične čete so zasedle važne postojanke, med drugimi tudi vse železniške proge, tako da je Madrid odrezan od zunanjega sveta. Rdeče čete pripravljajo v glavnem mestu skrajno obrambo. Medtem pa se bije najhujša vojna na severu dežele, kjer napadajo nacionalci mesto Oviedo.

Sovjetska Rusija je minule dni sporočila velešilam, da bo podpirala španske socialiste dotlej, dokler ne ukineta Nemčija in Italija podpore španskim nacionalistom. Sovjetsko stališče je izzvalo veliko pozornost, ker je istočasno v Londonu zboroval mednarodni odbor za nevmešavanje. Zastopnik Italije v tem odboru, Grandi, je rabil vsled odklonilnega stališča Rusije izredno ostre besede proti sovjetom.

Pričakujejo, da bo španska žaloigra kmalu zaključena, ker postaja položaj Madrida in njegovih branilcev z vsakim dnem kočljivejši. S tem računa tudi sovjetska vlada, ki je povabila voditelje španskih socialistov v svojo državo.

Heimwehr je vzel razpust mirno na znanje. Knez Štarhemberg je pozval svoje h poslušnosti in pokorščini državnim oblastem. V okrožnici pravi med drugim: „Kdor bo v tej usodepolni uri hujskal proti državi in oblasti, je izdajalec in zločinec na državni in heimwehrovski zamisli.“ — Ostali organizaciji, Freiheitsbund in Sturmscharen — sta se bili še pred omenjenim vladnim sklepom razorožili.

Ne motijo se oni, ki vidijo v razpustu Heimwehra korak, kibo za nadaljnjo notranji razvoj naše države zgodovinskega pomena. Odslej je obramba notranjega miru in skrb zanj izključno zadeva vojske in njej prideljene frontne milice. V avstrijsko-mislečih vrstah ljudstva je zaključena igra s fašističnimi parolami, borba gre v bodoče samo še za krščansko, stanovsko Avstrijo. Menda bodo sedaj resnični prijatelji in neprijatelji naše države vidnejši. Kdor pozna prilike naše dežele, bo dalekosežnost tega dejstva vedel oceniti sam.

9. oktober v Jugoslaviji. Jugoslavija je drugo obletnico tragične smrti kralja Aleksandra I. Zedinitelja svečano proslavila. Vsi listi brez izjeme so priobčili posmrtnice, v katerih so se spominjali zgodovinskih zaslug pokojnega kralja. Po vseh cerkvah so se vršile žalne božje službe, katerih se je ljudstvo v največjem številu udeležilo. Obletnici je dal izraz ljubljanski „Slovenec“ z besedami: „Ko bo danes knez-namestnik s kraljevsko vlado šel poročat na Oplenac, kako je skrbel za moč in ugled Jugoslavije, bo imel blagoslovljeno nalogo. Povedal bo mrtvemu kralju, da njegova Jugoslavija živi, da raste, da gre njena pot nezadržno naprej in navzgor in da ima on s kraljevsko vlado ter z jugoslovanskim ljudstvom vred trdno voljo, da ostane ta zdravi razvoj nedotaknjen in neoviran in da se podaljša v dobo, ko doraste mladoletni vladar Peter II., sin kralja-Zedinitelja.“

V borbo proti boljševizmu in novemu poganstvu. Vatikan pripravlja velikopotezno obrambo proti brezboštvo in razširjanju novega poganstva. Tako piše o tem dunajska „Reichspost“: Zaman je doslej klical katoliška cerkev proti brezboštvo

in izpodkopavanju vse kulture. Že se kažejo strašne posledice v duhovnem in državnem življenju evropskih narodov, ki svojega življenja nočejo graditi na živo krščanstvo. Cerkev pa se ne bo utrudila. Ona bo še nadalje nosila križ med svet in tudi proti svetu. Zato potrebuje novih oblik tega važnega duhovnega boja, ki prihaja. Z vsemi sredstvi sodobne duhovne borbe se mora boriti za resnico. Križ naprej, to bo novo geslo za eno najvažnejših razvojnih dob v boju vere proti novemu poganstvu. — V vseh državah namerava Vatikan ustanoviti delovne odbore pod vodstvom domačih škofov, ki bodo prenesli novo borbo v vsa področja modernega življenja. Mobiliziralo se bode vse, tisk in tehnika, radio in film, umetnost in znanost, da bo uspeh čim večji.

Novo poganstvo v Nemčiji. Med narodnimi socialisti je v zadnjem času opazati močno gibanje za izstop iz krščanstva. Po poročilih listov so pred tednom izstopili iz Cerkve člani Hitlerjeve garde s svojim načelnikom Himmlerjem. Jako merodajni hitlerjanski list „Das Schwarze Korps“ pa nadaljuje z izpadi proti Cerkvi in je nedavno polemiziral z izjavo sv. očeta proti boljšeizmu, češ da v boju proti tej svetovni nevarnosti ne pomagajo ne molitve in ne rožni vencji, marveč edino trda pest in ostro orožje.

Hud udarec za Ogrsko je bila smrt min. predsednika Gömbösa. Umril je 6. t. m. na težki notranji boleznii v nekem zdravilišču v Monakovem. Spadal je med državnike večjega kova. Pomagal je graditi v srednji Evropi takozvani rimski blok, znal pa tudi varovati meje, čez katere Madžarska ni smela iti. Hkrati je ostal do zadnjega velik prijatelj Nemčije. V notranji politiki je podpiral srednje plasti proti skrajni levici in degenerirani desnici. Imel je cilj, da osvobodi ogrskega kmeta, ki še danes ječi pod nezdravimi družabnimi prilikami. Z njegovo smrtjo je zazijala na Madžarskem globoka vrzel. — Nasleduje ga dosedanji njegov namestnik minister Daranyi. V ostalem je ostala vlada v istem sestavu.

Amerika v volilni borbi. V novembru se vršijo v Zedinjenih državah Amerike predsedniške volitve. Na tisoče govornikov hodi po deželi, radiopostaje, kinopredstave, časopisje, skratka vse javno življenje je v znamenju ostre borbe med dvema velikima taboroma. Kandidat demokratov je dosedanji predsednik Roosevelt, ki ima posebno med nižjimi sloji mnogo pristašev. Republikanci pa so postavili kot svojega kandidata guvernerja Landona, za katerim stoji ameriški velekapital in veleindustrija. Posebnost volilnega boja je ta, da ima povsem osebno lice in da so programi, za katerimi stojita oba kandidata, domala prezrti. Zmago pripisujejo poznavalci položaja dosedanjemu predsedniku Rooseveltu, ki uživa v množicah mnogo simpatije.

PODLISTEK

Benjamin Disraeli:

Vstaja Škenderbegova.

(1. nadaljevanje.)

„Da, moj dragi prijatelj!“ odvrne turški poveljnik, „moj položaj je sedaj kritičen. Doslej se je moje delovanje za mosleme omejevalo na delo proti narodom njihove lastne vere. Sedaj pa sem naenkrat poklican na boj proti narodu svoje vere in proti najboljšemu zavezniku one dežele, ki jo moram še vedno imenovati svojo domovino. Dozdeva se mi, da moramo udariti sedaj ali nikoli, reči pa moram kar naravnost, da bi se to nikdar ne moglo zgoditi v manj ugodnih razmerah.“

„Kaj! Tebi upada srce!“ vzklikne Nicej, „no, potem moram jaz obupati. Tvoj neomahljiv značaj me je edini bodril v vseh naših drznih nadah!“

„In Eshil?“ reče tujec in se nasmehne.

„In Eshil, gotovo,“ je odvrnil Nicej, „toda spoznal sem, da je tudi Eshil dolgočasen. Jaz koprnim po dejanjih.“

„Morebiti se ponudi prilika prej kakor si moremo misliti,“ odgovori tujec. „Bog je, ki vodi vse stvari. On ne zapusti pravične stvari. On ve, da so moje misli tako čiste, kakor je moj položaj zamotan. Še vedno mi rojijo po glavi nejasne misli, vendar jih nočemo sedaj razpravljati. Jaz moram odtod, dragi knez. Sapa je prijetna. Ali si kedaj videl Hunijada?“

„Slovenci na Koroškem.“

Konec.

Obsežno se pisatelj bavi v svoji knjigi s položajem koroških Slovencev v stanovski državi. Pregledu šolskega in verskega položaja je priložena obširna statistika, ki med drugimi zaznamuje 78 dvojezičnih šol s 129 iz slovenščine izprašanimi učitelji in s 11.820 šolobveznimi otroci iz leta 1933. Omenja pomanjkljivost, da Slovenci v deželnem zboru nimajo nikogar, ki bi zastopal njihove kulturne težnje, oriše kulturno delovanje slovenskih organizacij ter se podrobno bavi s prizadevanjem osrednje kulturne organizacije koroških Slovencev za zadovoljivo rešitev manjšinskega vprašanja. Ljudsko štetje leta 1932, njegov rezultat ter primera z rezultati iz leta 1923 in 1910 je pisatelju dokaz enostranosti določevanja narodne pripadnosti izključno po izjavi. Po pisateljevem mnenju je danes vseh koroških Slovencev 55.000 — po izjavi in maternem jeziku — „vendar zna to število, če se šola na preuredi, v naslednjem desetletju znatno nazadovati“. Končno poda pregled nedavnih pogajanj med zastopniki Slovencev in večinskega naroda ter kratko oriše potek kanclerjevega potovanja v spodnjem delu dežele.

Knjigo zaključuje predlog postavne ureditve narodnostnega vprašanja na Koroškem. Osutek, pregledan po stvaritelju avstrijske ustave dr. Enderju, predvideva šolske in prosvetne, jezikopravne in splošne odredbe. V naslednjem navedemo kratko vsebino osnutka: Hišni pouk slovenščine je podvržen istim predpisom kot pouk v državnem jeziku. Zasebne šole smejo ustanovljati in na njih določevati učni jezik tudi Slovenci. Kjerkoli v okolju petih kilometrov slovenski stariši vsaj štiridesetih šolobveznih otrok zahtevajo slovensko šolo, se ista ustanovi. Druge javne šole s slovenskim učnim jezikom ustanovlja po potrebi slovenski deželni šolski svet, slovenske šolske občine nosijo del prispevka za nje. Na celovškem učiteljskem se postopoma ustanovijo slovenski vzporedni razredi, katerih vsak šteje vsaj 10 učencev. Če število učencev nedosega deset, obiskujejo slovenski učenci obvezne slovenske tečaje. Na ostalih srednjih šolah se uvede obvezno slovenski pouk za Slovence. Na dunajski in graški univerzi se ustanovijo lektorati za slovenščino ozir. uvedejo predavanja o slovenski zgodovini in kulturi. Učitelji na koroških šolah s slovenskimi oddelki ali učenci naj so po možnosti Slovenci. Slovenske šolske interese zastopajo slov. krajevni ter okrajni šolski sveti ter slovenski deželni šolski svet. Slovensko šolstvo je načelno samostojno. Nadzoruje ga slovenski deželni šolski nadzornik, okrajni šolski nadzorniki morajo slovenščino popolnoma obvladati. Obstojče dvojezične šole ostanejo naprej, dokler se po sporazumu slovenskega in nemškega šolskega sveta ne spremenijo v slovenske in nemške. Na željo slovenskih šolskih svetov pa dvojezične šole lahko ostanejo, uredijo se tedaj na podlagi

v pošteve prihajajočih treh tipov. Slovensko prosveto vodi slovenski oddelek deželnega šolskega sveta, državnemu prosvetnemu referentu je dodeljen slovenski korespondent. Slovenščina je v notranjem poslovanju občin in avtonomnih uradov jezikovno mešanega ozemlja enakopravna z nemščino. Deželne in državne oblasti se v zunanjem poslovanju poslužujejo obeh jezikov, istotako sodnije v poslovanju s strankami. Javni uradniki in državni nastavljeni v jezikovno mešanem ozemlju morajo znati nemško in slovensko v pisavi in govorici. Okraj ali občina sta jezikovno mešana, če je vsaj desetina prebivalstva slovenska. Slovenec je, kdor se za Slovence izjavi, vsak pa se lahko pritoži vsled dodelitve enega ali drugega h tej ali drugi narodnosti. Pritožbe rešuje nemško-slovensko razsodišče predvsem na podlagi materinega jezika. Za kritje stroškov samouprave sme slovenski šolski svet v slučaju potrebe pobirati primerno doklado. V vsaki stanovski organizaciji mora biti primerno zastopstvo Slovencev. Da se izvedejo navedene odredbe, imenuje zvezna vlada za dobo 8 mesecev posebnega komisarja.

H knjigi in njeni vsebini zavzamemo stališče v prihodnji številki.

25. oktobra so volitve!

Volitve v koroško kmečko zvezo so pred durmi. Volilni rezultati najbrže ne bodo brez vpliva na sestavo bodočih podorganizacij kmetijske zbornice in novih občinskih odborov.

Postava pravi, da odpadejo volitve v občinah, koder vsaj tri dni pred volitvami podpiše kompromisno listo nad 50 odstotkov volilnih upravičencev.

V občinah s kompromisno listo, katere pa ni podpisalo 50 odstotkov volilnih upravičencev, se volitve vršijo. Črtanje kandidatov kompromisne liste je postavno dovoljeno, pripisovanje novih imen pa prepovedano. Izvoljeni so kandidati po vrstnem redu števila dobljenih glasov.

V občinah z dvema listama se volitve za vsak način vršijo. Lista z večjim številom oddanih glasovnic dobi večje število članov občinske kmečke zveze.

Kmetje, družinski člani, posli in delavci! Pozivamo vas, da storite dolžnost, ki jo vam narekujejo interesi vaše stanovske in narodne družine! Volite 25. oktobra može, do katerih imate zaupanje, da bodo dobro zastopali tudi vaše interese!

DOMAČE NOVICE

Žena-vrag.

Pred dunajskim porotnim sodiščem se je minul teden zaključil proces, ki je skozi cela dva tedna razburjal javnost. Na zatožni klopi sta sedela zakonca Josefina in Edmund Luner, žena obtožena umora svoje služkinje Augustin in mož pa, da je za umor vedel in ga ni preprečil. Lunerjeva je

pota, nadarjenost in srčnost so rešile najmlajšega izmed njih usode njegovih zastrupljenih bratov. Škenderbeg je bil vzgojen v Adrianoplu v mohamedanski veri in ker se je že v zgodnji mladosti odklikoval v sukanju orožja pred vsemi mosleminski vojaki, se je zelo priljubil sultanu in se je v vojaški službi kmalu povzpел do najvišjih stopenj.

V teh časih je nepremagljivo prodiral Turek in s strahom navdajal vse krščanstvo. Carigrad, tedaj glavno mesto grškega cesarstva, so že večkrat oblegali predniki sultana Amurata, in samo srečni dogodki in ponižujoči pogoji so ga še rešili padca. Vladarji Bosne, Srbije in Bulgarije in grški knezi Etolije, Macedonije, Epira, Aten, Fokije, Beotije in vseh pokrajin notri do Korintske ožine so plačevali Amuratu davek; ostalo Evropo pa so obvarovali njegovega jarma hrabri Ogrji in Poljaki, katere je srečna zveza združila pod vrhovnim vladarstvom kralja Ladislava, ki je navdušen po vneti zgornosti papeževega poslanca kardinala St. Angelo in vsled prošenj srbskega vladarja zapustil dom v času, ko se začela naša povest, na čelu velike vojske Budo, prekoračil Donavo in se pridružil svojemu hrabremu podkralju, slovitemu Ivanu Hunijadiju, transilvanskemu vojvodi, porazil Turke v ljutem boju, osvobodil Bulgarijo in prodril do vzhodja gorovja Haemus, ki slovi dandanes pod imenom Balkan. Tukaj je čakal kristjane turški poveljnik Karambeg in sem je bil njemu na pomoč poslan Škenderbeg na čelu vojske janičarjev, in podložnih Epircev.

„Vzgojen sem bil na transilvanskem dvoru,“ odvrne Nicej in nekam v zadregi povesi svoje oči. „Slaven vitez je, glavni branitelj krščanstva!“

Turški poveljnik vzdihne.

„Kadar se zopet snideva,“ reče, „srečava se morebiti z jasnejšimi nadami in bolj veselega srca. Sedaj pa treba, da se poslovim.“

Knez se žalostnega obraza obrne in pritisne svojega tovariša na svoje prsi.

„Žalosten konec je to vseh naših srečnih ur in visokih načrtov.“

„Premlad si še, da bi se prepiral s srečo,“ odvrne tujec, „kar se pa mene tiče, še nisem poravnal svojih računov z njo. Za sedaj pa, dragi Nicej: Z Bogom!“

„Z Bogom!“ odvrne atenski knez, z Bogom, dragi Škender-beg!“

II.

Škenderbeg je bil najmlajši sin epirskega kneza, ki se je v začetku vladanja sultana Amurata II. skupno z drugimi grškimi knezi zaman ustavljal prodiranju turškega orožja v Evropi. Epirski knez si je zagotovil mir s tem, da je izročil svoje štiri sinove kot poroke turškemu vladarju, ki se je zavezal, da jih da vzgojiti v vseh vednostih ter da se pri tem ozira na njihovo vero. Ob smrti epirskega kneza se pa Amurat ni mogel premagati, da ne bi porabil ugodne prilike in priklopil svojemu cersarstvu bogate dežele, po kateri je tako dolgo hrepenel. Turška vojska je udrla v Epir in se polastila glavnega mesta Kroje. Otroci prejšnjega vladarja so bili obsojeni v smrt. Le-

sprejela Ano Augustin iz Burgenlanda v službo. Dekle ni niti slutilo, da je prišlo pod komando strašne, krvoločne ženske, ki jo je znala s svojo zlobno spretnostjo ukloniti tako, da je sirota molče prenašala neverjetna mučenja do svoje nasilne smrti. Hranila jo je z ostanki, ki jih niti psi niso hoteli, tepla jo je, z razbeljenimi škarjami jo je ponovno ranila v ustih in drugod na telesu, jo zapirala v podstrešje, bolno polivala z mrzlo vodo, nago jo zaprla v mrzlo klet. To je trajalo dotlej, da je služkinja vsa izmučena in onemogla umrla.

Med obravnavo je Lunerjeva trdovratno zatrjevala svojo nedolžnost in se pri tem posluževala vseh mogočih sredstev. A vsa njena rafiniranost in zvrtost ji nista mogla pomoči, njena lastna hčerka je pri zaslišanju razkrila vso materno hudobnost. Sam državni pravdnik je Lunerjevo označil kot posebljeno hudo. Obsodba se je glasila, kot se je morala: Lunerjeva je bila obsojena na smrt, njen mož pa na šest let težke ječe. Celotni potek procesa, ki ga je vsa javnost zasledovala z nedvomno pretirano radovednostjo, je opozoril na veliko odgovornost, ki jo ima vsak za svojega bližnjega. Krepko je zapisal k procesu nek dunajski list: Tierschutz? Ja! Aber zuerst Menschenschutz!

Ušlo mu je! V Šmarkežu pri Sinči vesi so nedavno praznovali glasovansko slavlje. Za Heimatbund je govoril neki Sepp König in med drugim povedal tole: „Koroškega vprašanja ni več! Z 10. oktobrom je bilo končno veljavno rešeno. Karavanke so in ostanejo južni mejnik Avstrije in zaokroženega nemškega kulturnega in jezikovnega področja. — Menda je dobil famozni govornik nato od Heimatbundovega predsednika ukor, ker je potvoril njegovo svoječasno besedo o „slovenskem bratu v deželi“.

Št. Vid ob Glini. Veliki živinski sejem se je vršil v pondeljek dne 5. t. m. Bil je dobro obiskan. Prignanih je bilo na trg 439 konj, 206 žrebet, 167 volov, 126 krav in telic, 3 biki in 3 teleta. Kupci so došli iz vseh dežel, kupčija je bila srednja. Dosežene so bile sledeče cene: za konje 200—1200 S, žrebeta 300—500, voli 0.90—1.20, krave in telice 0.80—1.10, klobasarice 0.50—0.65 S za kg žive teže. Teden navrh se je vršil istotam drugi živinski sejem, manj dobro obiskan. Cene so ostale neizpremenjene.

Dež. finančna direkcija javlja, da se glasom odredbe fin. ministrstva z 27. VIII. 1936 s 1. novembrom t. l. ustanovi v Beljaku finančni urad za sodne okraje: Šmohor, Kötschach, Beljak, Paterion in Rožek z občinami Ledenice, Lipa, Rožek in Št. Jakob v Rožu. Urad prevzame posle okrajnih davčnih oblasti in davkarij. Okrajna davčna oblast v Beljaku in davkariji v Beljaku in Šmohorju so razpuščene.

Globasnica. (Razno.) Da ne boste, g. urednik, mogoče mislili, da nas je bog „Morfej“ ali „Lienej“ že za zmiraj zazibal v sladko spanje, evo izpod Pece nekaj novic! Letošnje poletje smo si lepo popravili našo farno cerkev v njeni notranjščini, jo prepleskali in prenovili vsa okna, da se sedaj blesti v prijetnih barvah, vsa svetla in vesela, kakor nevesta pripravljena svojemu ženinu. Če ne verjamete, pa pridite gledat! Slikarsko delo res hvali svojega mojstra, našega rojaka Janeza Hutterja v Pliberku. Vsa čast in priznanje pa tudi faranom, ki se v teh težkih časih niso ustrašili žrtev in s prostovoljnimi darovi in težko zasluženimi groši pomagali prenoviti domačo hišo božjo, ki je bila res krvavo potrebna poprave. Naj bi bilo prenovljeno svetišče božje vsem prijeten in priljubljen duhovni dom! — Naši igralci, ki so se že v postu izkazali z šestkrat uprizorjeno pasijonsko igro, ki je zaslovela po celi Podjunji, so nas na rozarsko žegnanje iznova presestetili z lepo igro „Zadnji vitez Reberčan“, ki je posebno zanimala zaraditega, ker je snov vzeta iz domače zgodovine. Kar je Rožanom „Miklova Zala“, to je nekako nam Podjunčanom „Zadnji vitez Reberčan“. Kljub najneugodnejšim vremenskim neprilikam se je Šoštarjeva dvorana nepričakovano napolnila s številnimi gosti. So pa naši diletanti, kakor po navadi, tudi to pot vsi brez izjeme rešili svojo nalogo in nas prepričali, kakor je poudarjal govornik, da je pravo viteštvo le v poštenju, resnici in pravici. Žalostna zgodovina reberških vitezov-roparjev nas uči, da mora pravica zmagati nad krivico. To je tudi tolažba nas koroških Slovencev. — Omenim naj še, da smo zadnji potres v soboto 3. t. m. tudi pri nas močno čutili, zlasti v cerkvi, kjer bi bili majajoči se svetniki v oltarju našega visokega, vitkega mež-

Klare, kräftige, wohlschmeckende Rindsuppe *rasch und einfach bereitet aus* **Maggi's** **Rindsuppe-Würfel!**

narja vsega prestrašenega do malega potisnili na trda cerkvena tla. Bog nas varuj nasreče!

Št. Vid v Podjunji. (Potres.) Že drugi v teku kratkega časa smo ga občutili. Zadnjič nas je zaspance v postelji samo nekoliko zamajal, v soboto dne 3. t. m. ob 16.50 pa nas je docela pretresel. Vrata in okna so ropotala, steklenice in posoda v tukajšnji trgovini pa je komaj vzdržala svoje ravnotežje. Tudi na poslopih imamo zaznamovati razpoke in križ na cerkvenem stolpu se je tako majal, da je delavec zbežal, ker je mislil, da bo padel na njega. Potresni sunek je prišel od severovzhoda in je trajal prilično 5 sekund. Podzemskega hobenja ni bilo čutiti. Dosti neugodnejši so poročila iz Labudske doline in Obdacha, kjer so se porušili dimniki, vmesni zidovi, kjer je padlo veliko opeke s streh in so zaznamovati ranjenci. V strahu so ljudje pričeli izpraznjevati hiše in se selili na prosto, ker se boje novih potresnih sunkov, ki so najavljeni po prerokih. Pa obilen sneg jih je gotovo prisilil do povratka v domove. Nam dela zgodnji in obilni sneg velike preglavice. Zunaj so še ajda, repa, kapus, deloma sadje in pšenica še ni povsod pod zemljo. Škoda na sadju, ki je še polno listja, in v zakasnitvi poljskega dela je velika. Če ne pridejo še toplejši dnevi, bomo jamrali.

Čista, močna goveja juha, ki jo avstrijska gospodinja predvsem časti, se hitro in enostavno naredi iz Maggi-jevih kock za govejo juho. Ta priznani izdelek je napravljen iz najboljšega mesnega ekstrakta, izvlečkov iz zelenjav in čiste masti. Maggijeva goveja juha je uporabna tudi za kuhanje zelenjav in izboljšanje omak. Paziti pa je na ime „MAGGI“ in rumeno-rdeč trak.

Drobiž. Povodom pogreba min. predsednika Gömbösa se je mimogrede mudil na Dunaju hitlerjevski minister Göring. Nameravane demonstracije nar. socialistov je policija preprečila. — Znani šahovski veleojster Aljehin se namerava naseliti v Jugoslaviji. — Povodom celovškega večera bivših udeležencev kor. bojev dne 9. t. m. je prišlo do demonstracij za Nemčijo. Zadevo, ki je vzbudila v dež. mestu mnogo prahu, preiskuje sedaj policija. — Konzum piva pada v naši državi. Leta 1929 se je popilo skupno še 5.40 milijonov hl, v minulem letu pa komaj še 2.2 mili. — Začetkom oktobra so našli v deželi 9852 brezposelnih, od teh jih dobiva 9177 podporo. — Tatovi so vlomili v gostilno Vorouc v Spodnjem Dobju ter odnesli okoli 5000 S. Orožništvo jih je nato prijelo. — 32letna plesalka Rozalija Heizinger v Celovcu je že 15krat poizkusila vzeti si življenje. Končno se je umorila s strupom. — V Celovcu je umrl dvorni svet. Janez Ehrlach, ki izhaja iz znane Ehrlichove družine v Žabnicah. — V Št. Rupertu pri Celovcu se pokopali elektrotehnik Jakob Ferka, rodod iz strajevaške občine pri Zili.

NAŠA PROSVETA

Kaj je najvažnejše?

O težnosti teles ste že kedaj slišali? Zemlja ima v sebi privlačno silo, s katero potegne nase sleherni predmet. Mi pravimo: kamen pade na zemljo. Naravoslovci pa: zemlja potegne kamen nase. — Naše telo je podvrženo zakonu težnosti, za vsako gibanje je treba energij. Šele v osrčju zemlje je točka miru, netežnosti. A ne samo telo, tudi duh je podvržen neki čudni sili, ki ga vleče h tlom k mirovanju, nedelavnosti, lenobi.

Koliko je ljudi na svetu, ki vedo za visoko vrednoto lastne povezanosti z Bogom! Koliko jih je, ki vedo preceniti lepoto narodnega življenja in poznajo važnost narodne zavesti! Kdo v svetu nadalje ne ve za krik malih in revnih po pravici in ljubezni? — Koliko od vseh teh spoznavajočih pa je, ki svoje boljše spoznanje tudi z voljo udeležijo v dejanju? Sodobnemu svetu ne manjka

programov in načrtov za boljše gospodarsko, kulturno in družabno življenje, manjka samo ljudi, ki bi te programe in načrte tudi izvedli, uresničili.

Dejanje je, ki odločuje! tako beremo v pismu velikega poznavalca življenja. Samo spoznanje ni ničvredno, ob najboljšem spoznanju svet lahko pogine. Dejanje šele zboljšuje in zvelečuje!

Tudi za naše narodno-prosvetno delovanje bi morali to veliko in usodno resnico spoznati in — udeležiti. Kaj nam hasnejo še tako lepi načrti in še tako sijajne misli, kaj nam koristi ves naš silni idealizem, kaj nam pomagajo vsi govori, članki in pisma — če pa ne storimo koraka od spoznanja k dejanju! Škoda za ves trud, za vse navdušenje, če ne sledijo mislim dejanja!

Naše narodno-kulturno življenje je ogroženo, to vemo vsi. Vemo tudi, da zamore neprilikam od pomoči samo naše vztrajno delo v prosvetnih društvi; delo, ki poseže do korenin narodnega življenja, ki so v cerkvi; delo, ki bo popravljalo krivico sedanjega družabnega življenja, sebičnost; delo končno, ki zaščiti našo narodno-kulturno posest. — Da bi se naš duh otresel sil, ki ga vlečejo h tlom, k nedelavnosti, in vodil naše spoznanje v dejanje!

Poziv društvom! Mnoga društva so si od prosvetne centrale že pred meseci izposodila igre, ki so jih nato igrala ali jih sploh ne bodo igrala. Da bodo te igre še drugim društvom, ki zanje prosijo, na razpolago, prosijo vodja dramskega odseka, naj društva izposojene izvede čimprej vrnejo.

„Naša kri“ na Radišah. Prvo oktobersko nedeljo je tukajšnje izobr. društvo uprizorilo lepo narodno igro „Naša kri“ in sicer na prostem pred cerkvijo. Z nekim strahom smo motrili drzni poizkus prireditve na prostem. Danes moramo priznati, da je uspeh prekosil vse nade. Igra je bila z veličastno scenerijo jesenske narave naokoli in farne cerkve v ozadju čudovito doživetje. Zdelo se nam je, da so se igralci na tem velikem odru svobodneje gibali in da so bile njihove besede ter kretnje mnogo naravnije in iskrenejše kot so običajno na odrih v zaprtih dvoranah. Vsaka beseda je imela boljši povdarek in vsako dejanje je bilo nazornejše. Navzočih je bilo nad dvesto gledalcev in ti menda še niso nikdar s toliko pozornostjo sledili igranju svoje mladine, kot tokrat. Prizor s kmeti in županom, prihod Francozov na pravih konjih, družba vaških fantov in deklet — vse, kot bi se resnično godilo med nami. Vmes pa še ubrano fantovsko petje, h kateremu bi pritegnila kmalu vsa zbrana družba. Za lepi užitek smo društvu ikreno hvaležni in že danes prosimo, naj se nas kmalu spet spomni s sličnim delom.

Sele. (Igra.) V nedeljo 18. oktobra priredi „Planina“ ob pol dveh pop. v domu krasno igro „Z lastovkami“. Vmes nastopijo pevci. K udeležbi od blizu in daleč vabi odbor.

Globasnica. (Igra.) V nedeljo 18. t. m. ponovi naše društvo zgodovinsko igro „Zadnji vitez Reberčan“. Začetek ob 3. uri pop. v Šoštarjevi dvorani. Odbor pričakuje, da bodo igro, katere vsebina je vzeta iz domače podjunske zgodovine, posestili od blizu in daleč.

8. novembra v Sveče! Tam nastopijo v dvorani pri Adamu naši pevci iz Sel, Borovelj, Kotmare vasi, Št. Janža in Sveč v skupnem in posameznem zboru. Vmes svirajo podlubljski tamburaši in bo govoril govornik Prosvetne zveze. Domača dekleta pa bodo pripenjala rudeče nageljne vsem, ki pridejo. Vstopnina samo 50 g.

15. novembra pa v Glinje! Pri Cingelcu na Trati ponovijo spodnjerožanski pevski zbori in tamburaši spored svojega koncerta v Svečah. Vmes presenetijo boroveljski diletanti z nečim posebnim. Pesmi so delno izbrane iz spodnjega Roža in bodo nedvomno ugajale vsem zbranim. Naj bi bilo slednjih čim več!

GOSPODARSKI VESTNIK

Kmetje v Rusiji.

Prosto po „Narodnem gospodarju“.

Izginile so meje in z njimi samostojni kmetje v Rusiji. Zemlja je izgubila svoje gospodarje, ki so se na njej rodili in umirali. Prišla je nova gospoda, ki pa se ni brigala za zemljo. Ravnali so z zemljo kakor mačeha in ona jim za mačehovsko obdelovanje daje mačehovsko letino.

Vsaka koča govori o tem, da nima gospodarja, nihče je ne popravlja. Redko, mestom ovenelo žito, neprepleta, neokopana repa, vse polje kriči po boljšem gospodarju.

In vendar so bili kmetje tisti, ki so odločili revolucijo. Zahotelo se jim je zemlje, boljše, ki jim jo obljubili, a ne dali. Revolucija je bila končana, letina pa je padla pod polovico predvojnega pridelka. Nastal je glad. Položaj je bil brezupen, kmetje bi ga morali rešiti in so jim zato dali spet pravico, da smejo uživati zemljo. Kmalu je bilo doseženo predvojno stanje, kar se tiče obdelane površine, pridelkov na njivi in v hlevu. A nastajajoča blaginja ni trajala dolgo.

V prvi petletki so iz 14 milijonov kmetij napravili 200.000 kolhozov (državnih kmetij). Ostale kmetije so obremenili z neznosnimi davki, ki so kmetovalce na mah upropastili. Sestavljali so velikanska veleposestva ter zvišali površino posevkov za petino predvojnega obsega. Niso pa vedeli in ne vedo, kako naj se veleposestva vodijo.

Posledica je bila, da je bil nizek donos na hektar. Pri žetvi v kolhozih je ostalo do desetine zemeljskih pridelkov nepospravljene, živine je ostalo komaj 40 odstotkov prejšnjega stanja. Slednje zato, ker so slabo in zanikrno krmili. Uvedli so obsežno gojitev industrijskih rastlin, pri tem pa prezrli skrb za izbiro in gojenje posevkov, pozabili še, da je treba za tovrstne kulture dolgotrajno izkušnje in vestnega dela.

Končno so se komunisti prepričali, da je tako gospodarstvo nemogoče. Velike površine posevkov zahtevajo dobro tehnično in upravno vodstvo in še zmožnih delavcev. Pri njih pa se je začelo spomladansko delo pozno, stroji niso bili pripravljeni za delo, z njimi so slabo ravnali, nikdo se nadalje ni brigal, da se je ob pravem času sejalo in želo. Vlada je poslala na deželo 23.000 komunistov in pričakovala, da se njim posreči zboljšanje podržavljenega kmetijstva. A tega ni dočakala. Kljub traktorjem in drugim modernim strojem ni šlo in ne gre naprej. Očitno postaja, da pomaga le osebna vez med kmetovalcem in zemljo in da le-ta ustvarja čudeže. Kmetova ljubezen do grude premaga ovire in zapreke in ustvarja napredek v kmetijstvu. Kmetovanje ni samo golo pridelovanje, za katero je treba samo nekoliko strokovnega znanja. Priroda je živ organizem in tirja za obdelovanje in spravljanje žive ljudi, ki razumejo več od navadnega stroja.

Kake so cene v ruskem kmetijstvu? Za 1 kg govejega mesa plačaš 9.60 rubljev, prašičjega 10.40, telečjega 12, vendar v taki kakovosti, da bi ga pri nas nihče ne kupil. Stlačena klobasa stane 1 kg 10 rubljev, salama 26—36 rubljev, čajno maslo 22, sir 14.80, 10 jajc 4.50, loj 15 rubljev. Pasterizirano mleko dobiš za 1.30 liter, pšenična moka in zdrob staneta 4.50, 1 kg kruha 0.90 do 3.50 rubljev. Nakupna veljava rublja pri živilih znaša približno okoli 20 naših grošev. Kadar pa gre za cene za obutev, perilo, oblačila ali podobno, pa je nakupna veljava rublja še znatno nižja. — Če je položaj ruskega delavca nizek, je položaj delavca-kolhoznika naravnost boren. Ne more si z zaslužkom kupiti ne obleke in ne drugega blaga, ker mora oddajati večino letine za nizko določeno ceno državi.

Novejše odredbe so vrnilo kmetom poslopja in jim izročile na osebni užitek nekaj živine in domači vrt. Sedaj pričakujejo, da bo kmalu dovolj mleka, masla in mesa na trgu. Pa se bodo še enkrat uračunili in to dotlej, da dajo ruskemu kmetu njegovo pravico do zemlje, dela in zaslužka na njej. Potem bo ruska vas spet zamogla zacveteti in popraviti rane, ki so jih ji zadali dosedanjí poziskusi.

Odbirajmo semena! Če nam je na primernem pridelku, moramo že začeti odbirati semena za setev in sicer pri vseh rastlinah. Za vse rastline namreč velja: kakoršno seme, tak pridelek. Zaenkrat smo glede odbiranja skrbni samo pri koruzi, ko že pri slačenju določujemo semenske storže. Pri ostalem žitu pa smo vobče površni. Sejemo eno in drugo domače žito, kakor ga pridelamo. In vendar sme nazaj na njivo samo najtežje in najboljše zrnje. Plačilo za našo skrb bo prvič v tem, da bo naš pridelek znatno boljši in še, da si bomo na ta način prigradili izboljšano domačo žitno vrsto.

Pacanje semenskega ječmena. Najboljše sredstvo proti snetljivosti žita je takozvano pacanje. Kako postopamo? Važna je vroča voda in še toplomer. Najprej namakamo ječmen v navadni vodi in sicer 4 do 6 ur. Nato si pripravimo v kotlu vročo vodo, katero vzdržujemo pri toploti 52—54 stopinj. S prilivanjem vrele vode lahko držimo

toploto na isti višini. Nato potopimo semenski ječmen za pet minut v vročo vodo. Toplota pomori vse kali snetljivosti. Nato seme razgrnemo po snažnih tleh, da se posuši.

Nov način sejanja pšenice. Italijani so ga preizkusili in dosegli presenetljive uspehe. Semena niso sejali na široko, kot se to dela pri nas, marveč gosto v trojnih vrstah, medsebojno oddaljenih po 8 cm, nato je 45 cm proste zemlje in spet tri vrste, posejane s pšenico. Vrste so napeljene od severa proti jugu, na hektar porabijo sejavci okroglo 20 kg semena ali še nekaj več. Zemlja je globoko zorana, dobro pognojena tudi z umetnim gnojem in temeljito zrahljana. In uspeh ob žetvi: 80 do 100 meterskih stotov pšenice na hektar! Slična setev je sicer tudi poznana pri nas v Avstriji, a je bila uvedena samo za to, da se prišteji seme in dobi dobra slama.

Žveplanje kleti. Malozračne in slabe kleti je dobro vsaj enkrat v letu prežvepliti in razkužiti. V kletih se namreč razvijajo glivice, ki so škodljive moštu in tudi raznim sadežem, ki jih v kletih hranimo. Žveplanje je preprosto. Vzame se lončena posoda z žerjavico in nanjo potrosi primerna količina žveplene prahe. Pred žveplanjem se okna kleti dobro zaprejo, pozneje tudi vrata. Nato klet dobro prezračimo.

Zadružna pisarna javlja:

Na prodaj so:

voli,
plemne krave,
biki,
drva (kratka in dolga, mehka in trda),
vino, belo štajersko, rudeče dalmatinsko,
10.000 škodelj (šintlov), za 1000 S 25.—.

Naslovi prodajalcev v zadružni pisarni v Celovcu.

Beljaški trg 9. oktobra. Zelje 15—20, karfijol 80, kolerabi 30, repa 30, pesa 30, solata v glavah 10, endivija 10, čebula 30, česen 1.20, paradižniki 50, špinača 60, buče 15, redkve 30, hren 2.40, peteršilj 40, krompir, zgodnji 12, kisló zelje 60, namizne hruške 50—70, isto jabolka, jabolka za vkuhanje 45, goveje meso 2.00—3.20, telečje 2.20 do 3.20, svinjsko 2.40—3.20, ovčje 1.60—2.00, prekajeno 3.00—4.00, orehi 1.00, posušena jabolka 3.20, suhe češplje 1.40, sirovo maslo 3.20, čajno maslo 4.00, strd 4.80, pitane kokoši 2.60, race 3.20, isto gosi, kapuni 4.00, jajca 16 g za komad.

ZANIMIVOSTI

Nemški pisatelj Hermann Wendel, veliki prijatelj Jugoslavije, je umrl. Še mlad v letih se je bil nekoč podal v osrčje Balkana in tam očaran in presenečen odkril Srbe in Srbijo. Srbski narod ga je s svojim narodnim bogastvom tako navdušil, da se je z največjo vnemo posvetil študiju njegove zgodovine. Postal je največji prijatelj Jugoslavije in njenega ljudstva ter izdal celo vrsto knjig, tako „Der Kampf der Jugoslawen um Freiheit und Einheit“, „Kreuz und quer durch den slawischen Süden“, „Von Maribor bis Monastir“, „Von Belgrad bis Buccari“ in še mnoge druge. Vse njegove knjige o Jugoslaviji in Jugoslovanih odlikuje toplota in prijateljstvo do naroda in države na jugu, z njimi je postal Wendel glasnik lepote na slovanskem jugu. Po njem šele so Nemci spoznali pravo sliko o narodu-sosedu. Jugoslovanski listi so mu ob njegovi smrti posvetili dolge spominske članke, v katerih se z hvaležnostjo spominjajo prijatelja svoje države in ljudstva.

Grozodejstva v Španiji. Listi poročajo o grozotah španske meščanske vojne. Dopisnik uglednega francoskega tednika je bil v Madridu priča sledeči strašni sliki. V nekem madridskem parku, ki ga sedaj imenujejo ujetniški park, je zagledal bazen brez vode in naokoli obdan z bodečo žico. V bazenu je bilo natrpanih 250 ljudi, starčki in žene, dekleta in otroci. Okoli bazena je stražilo 50 rdečih miličnikov s puško v roki. Iznemada spravijo iz grmičja dve strojnici in začnejo z njima streljati na ujetnike. Pet minut je trajalo streljanje, vmes so se razlegali kriki groze in smrti, nato pa strahovita tišina: vsi ujetniki so bili ali mrtvi ali težko ranjeni. Nato se pripelje petrolejski voz ter polije v bazenu ležeče s petrolejem, miličnik zažge petrolej s plamenico in iz

bazena švignejo visoki ognjeni zublji. Vmes se je še enkrat slišalo presunljivo kričanje lažje zadevitih, nato pa je napolnil ves prostor strašen smrad in dim.

Ko bodo kronali angleškega kralja. 12. maja prihodnjega leta bo kronan angleški kralj Edvard VIII. Že danes se vršijo priprave za to redko svečanost. Tovarne izdelujejo spominke s kraljevo sliko in datumom kronanja, ateljeji pripravljajo novo žensko modo, ki je nekak posnetek kraljevega plašča, hišni posestniki ob ulicah, kjer se bo pomikal sprevid, sklepajo pogodbe za svoja okna, balkone in strehe. Zavarovalnice sprejemajo obilo zavarovanj za primer, da bi se svečanost odgodela ali se kralj poročil pred kronanjem, ker bi prišli v tem slučaju spominki in tudi moda bržkone ob veljavo. Računajo, da bo na dan kronanja v Londonu nad milijon ljudi iz vseh delov sveta.

To so bili junaki! Ves svet zre danes z občudovanjem na branilce slavnega gradu Alcazar v španskem mestu Toledo. V tem gradu so se borile desetine španskih kadetov cele tri tedne in vztrajale v odporu proti rdečim napadalcem, ki so jim na vse načine hoteli priti do živega. Obdali so grad od vseh strani s svojimi četami, globoko pod gradom izkopali rove, da ga razstrelijo z dinamitom, odrezali so vsak dovoz prehrane in branilce neprestano obstreljevali z ognjem iz topov in strojníc. Pa mladi vojaki-kadeti niso izgubili poguma in junaško odbijali vsak napad. V skrajni sili — grozila je obleganecem lakota — so prišla na pomoč letala nacionalistov in jim metala iz zraka jestvine. Končno je prišla zanje težko pričakovana rešitev, ko so nacionalne čete zasedle Toledo in osvobodile oblegano posadko. Junaki iz Alcazarja so sprejeli številne čestitke iz vseh delov sveta.

Škoda, da jih ni ori nas — namreč povodnih konjev. V reki Nilu in še drugod so povodni konji doma. Le malo ali nič ne sliči našim konjem po svoji ogromni obsežnosti — en tak konj tehtá do 3000 kg — in po svoji neokretnosti na suhem. Doslej so jih poznali le kot nekako zanimivost v živalskem kraljestvu. V zadnjem času pa lovijo po nasvetu polarnega raziskovalca Cooka povodne konje zaradi njihovega užitnega mesa. En sam povodni konj da okoli 2000 kg mesa, ki je baje dobro in lahko nadomesti goveje meso. Zato ni čuda, če so mnogi nasvetovali, naj bi povodne konje udomačili v Ameriki, kjer se število goveje živine z vsakim letom niža. To tudi ne bi bilo niti tako gorostasno, če vemo, da jedo Japonci z veseljem meso velikega morskega soma in da Angleži radi segajo po mesu avstralskega valabija, ki je dvakratno večji od našega zaica. Predbivalci severno-ameriške Alaske na so že pred desetletji uvedli v svoje kraje severne jelene in ti jih dobro preskrbujejo z vsem mogočim. Zakaj bi torej v krajih, kjer ni goveje živine ali je primanjkuje, ne uvedli povodnih konj?

Kako so ljudje porazdeljeni na zemlji. Število vseh ljudi na zemlji cenijo na dobri dve milijardi. Od teh jih živi nad polovico v Aziji, četrtina v Evropi. Komaj dobra desetina človeštva prebiva v obeh Amerikah. V Afriki jih je večjih 150 milijonov prebivalcev ter v Avstraliji in Oceaniji skupno komaj 10 milijonov. Okrog južnega tečaja pa je še cel kontinent Antarktika brez stalnih prebivalcev.

Koliko zemlje je obljudene. Skoraj devet desetín celotne zemeljske površine, všteta pri tem tudi morja, puščave in gorovja, je obljudenih. V resnici pa prebiva človek stalno samo na kopnem in še tu so mu stavljene meje navzgor kakor tudi proti jugu in severu. Zato meri površina obljudene zemlje samo okoli 100 milj. kvadratnih kilometrov. Ker znaša vsa kopnina 149 milj. kvadr. kilometrov, sta torej dobri dve tretjini površine obljudeni. Celotna površina zemlje pa znaša 510 milj. kvadr. kilometrov.

Sveče

za Vse svetnike in vernih duš dan

priporoča trgovina s svečami

FRANC SIEBERT, CELOVEC, STAUDERHAUS.

Trgovina z mešanim blagom, na prometnem kraju, ob državni cesti in železniški postaji, se da s 1. januarjem 1937 v najem.

Pojasnila daje Valentin Falle, Lipa, p. Velden am Wörthersee.